

dve priče

milorad pavić

SKASKA O RIBARU I RIBICI

Oni koji nikada nisu imali žvake (a takvi ne lažu), vele da je košava jedini vetr koji može da se vrati tamo odakle je došao, to jest, u Besarabiju.

Drugi opet, u mojoj porodici, kažu da ima reči »hodilica«, koje mogu da se vrate kad-tad tamo odakle su došle. I kao primer navode sledeće. Imali smo u Pančevu rođaka Tomicu za koga se govorilo da mu je brada zasejana i da je nikla, a nije rasla, koji je uvek na sebi imao jučerašnje podgrejane oči i običaj da kaže, kad god bi čuo da izbija dvanaest:

— Sahat-podne!

Pri tom bi dizao dva prsta, oponašajući makaze, kao da nešto preseca nadvoje. Godine 1942., kad su nemački piloti počeli dolaziti u pančevačke kafane, vozeći crepačkim putem »štuke« kao automobile, on se s tom svojom urezicom i s dva druga odmetnuo u partizane. Njegova dva mlađa saborca vratila su se posle rata kući, a on je ostao pokopan negde na srpskom frontu. Donevši tužnu vest, sedeli su na našem tremu, pipali jezike psima i pili mlado, kiselo vino boje očiju angorskog kunića. Na kolenima su držali ogromne crvene šake koje nisu poneli u rat, a s kojima su se vratili. Dok su jeli kuhanu slaninu, nadevenu češnjakom i uvaljana u avleu papriku, videlo se kako smenjuju uši kao stražu, po navici koja je porasla i sazrela s njima, negde na ratnim položajima. Nisu mnogo govorili, sem što su rekli da su s Tomićem bili sve vreme nerazdvojni i da su kraj njega ostali i kad je »poje« kuršum. Kada smo im izneli bundevetu posutu biberom, na Predicevoj crkvi, onoj u gornjem sokaku, izbilo je dvanaest časova i jedan od njih je digao dva prsta, kao da njima nešto preseca, i rekao glasom koji smo svi odmah poznali:

— Sahat-podne!

Tako se urezica našeg rođaka, koja je s njim otišla u rat, vratila kući bez njega.

Pre nekoliko nedelja bio sam svedok kada se na isti način vratila iz nesagledive daljine, posle 150 godina, ne jedna jedina reč, nego celo jato reči, povezanih u strogu porodicu, kao ptice selice. Bila je to čitava jedna čuvena priča — Skaska o ribaru i ribici.

Svi se sećamo glasovite Puškinove bajke o ribaru, njegovoj ženi i ulovljenoj ribi koja ispunjava želje, kao i želja od kolibe do palate, koje na kraju same sebe poniše. Puškin ju je u papiroima koji su sačuvani nazivao »srpskom pesmom«, a ispevao ju je 1833. godine, u nesimetričnom stihu srpske guslarske pesme, što je jamačno značilo da ju je čuo negde u Besarabiji od Karađorđevih vojvoda-heterista, izbeglih 1813., posle propasti srpske revolucije. Nigde se, međutim, u Srba nije nikada našla nijedna verzija ove bajke koja bi se mogla uzeti kao pretpostavljeni izvor Puškinove skaske. Jedne večeri 1976., međutim, neko licini nas ovaj se motiv vratio, a pri tom je dobio takav žig balkanskog tla, da je odmah postalo jasno da je povratak bio pravi i neopoziv.

Bilo je oko šest popodne, devojčice su u Dositejevoj ulici razmenjivale kradom od matra užinu i gaćice, Iva tek što je bio otvoren gostima svoju baštu u Francuskoj 7, na kojoj škripi šljunak visoko nad glavama prolaznika, a mi smo sedeli dosadujući se svako, s drugim pićem u čaši. Zamišljali smo da se svaki Zub u glavi može shvatiti kao slovo, i pokušavali da pročitamo, u mesu ribe koju nam je izneo Iva, poruku naših vilica, možda neku pesmu koja je nadrealistički ostala ubeležena u jednom. Ivan Lalić, koji je imao kancelariju iza balkona pod kojim smo sedeli, pridružio nam se i seo u jednu od onih izdajničkih pletenih stolica koje svakom gostu Kluba književnika drugačije stoje i ispričao nam priču koju je upravo čuo. Pošto sam kupio, po to prodajem, a uzeću vam po sata ušura...

* * *

Sve se dogodilo jedne godine kada se Dunav jako popeo, provadio u podrumе i podigao burad s vinom i njima razvalio vrata šupa i udarao besno o podove, budeći varoš. Voda se raz-

lila, odnела njive i bašte s usevima i rasterala divljač, donoseći onima pod sobom obilje, a onima nad sobom glad. Ribe su pasle zemaljsku travu, jele pričje izmet i raznosile utopljenu živad, a ljudi su pokušavali da ulove tribu. Jedan od onih koji u te dane gladi nije mogao da zaspri od krčanja creva, a kad bi nešto našao da pojede nije stizao da dovrši obed od sna koji je nezadrživo nadirao, svakog jutra je gazio Dunav, pokušavajući očajnički da nešto ulovi za sebe i svoju drugu kaljave kose i još kaljavijeg jezika. On je bio odavno zaboravio kako se zove, jer su ga zvali psovskama, a ona ga je grdila čak i noću, dok bi pokušavao da u njoj zaboravi glad. Od gladi počeo je sam sa sobom da govorii, a kada bi reka potekla brže, on je prestao da misli i dobijao vrtoglavicu, jer nije imao snage da misli brzo, a opet se nije mogao oteti matici koja je vukla sve, pa i njegovu misao.

Jednoga dana upecao je zlatnu tribicu, jednu od onih koje su skupljali i čuvali po ribnjacima obližnjeg dvorca. Skinuo ju je sa struka, ne znajući šta bi s njom onako malom.

— Ni uzmi ni ostavi — mislio je — da je prodam ne bih dobio ni toliko vina koliko da je opreme. Bolje da je bacim, možda je od onih čarobnih, što ispunjavaju želje i čuvaju duše dobročinitelju u svojim ribljinim ušima.

Nasmejao se i začudio svom smehu, koji je jedva poznao, toliko dugo se nije smejavao, i bacio je ribu. Ali, misao o tome šta bi mu sve bilo potrebno u životu, ovako golom i u vodu bačenom, nije ga napuštaša. Prvo i prvo — mislio je — dojadila mi je ona krovnjara u blatu i glad u njoj. Bila bi mi potrebna, pre svega, druga riba koju bih mogao da pojedem umesto one bačene. Potom, kuća zidana na dobroj vodi, prostrana da se ptica u njoj može izgubiti i visoka da konj s jahačem može da dođe kroz kapiju. Kuća s baštom punom bunara i šume. I najzad, umesto ove moje, bila mi potrebna druga žena: da nije suviše mlađa, da je više godina u njoj nego po njoj, da ima dve punde kose spletene kao zmije na ušima i krupna, tvrda prsa, da može dve kape okaćiti... U tim mislima, onako umornog, savladao ga je san i on je u snu izgubio sih i kosu,ime i pamćenje kao svi kada spavaju.

Probudio ga je ležaj koji se tresao pod udarcima njegovog sopstvenog srca. Kroz visoki prozor video se nebo, plavo i posuto pticom i mušicom. Ležao je na mokrom divanu punom dugadi boje dlake iridega konja. Napolju se čuo zvuk velikih makaza za sečenje bilja, a pred njim je, na malom stolu snabdevenom točkovima, ležala riba nadevena ptičjom džigericom, i on je utolio glad. Pio je vino u gutljajima, kao što su bezbrojna ogledala po dvoranama oko njega gutala njegovu priliku u hodu.

Potom je, kroz otvorena vrata terase, izašao za svojim pogledom na dan koji je, s one strane reke, silazio u šumu, dok se na drugu stranu širio ka noći park pun zelenih ulica, sve do brežuljka gde je stajala galerija s kupolom na sredini. Obazre se oko sebe i shvatio da je usred prekrasnog dvorca i da taj dvorac pripada njemu.

E. M. Kronfeld, K. Kobald i drugi istoričari arhitekture, koji su se bavili ovim pitanjem u stručnoj literaturi, a potom i K. Hilscher s A. Eignerom, slažu se da je dvorac bio sagrađen na mestu gde je nekada, na pojluži zveri u pridunavlju, stajala lovačka kuća. Po nacrtima J. B. Fischera von Erlacha, 1694. počela je izgradnja onog dela dvorca čiji planovi nisu greškom, kada je graditelj umro, sahranjeni zajedno s njime. U nedoumici kako da se nastavi, gradnja je poverena N. Tacussiju koji je dovršio zadnje od 1744. do 1750. On je uz središnji, viši deo, s obe strane dogradio niža krila s dvorskim pozorištem u zapadnom delu zdanja i sa 1441 odajom. Čitava vojska dundera i krojača, časovničara i muzičara uletela je tada u 44 prostorije na prvom spratu da ih opremi svilenim tapetama, sjajnim kao da su ih puževi premazali, porculanskim zdinim oblogama islikanim na kineski način, u plavome cveću i pticama; obložili su ih tapičerijom i snabdели kaminima na kojima je, sve u svemu, stajala jedna regimenta ulanera i odgovarajući broj dama od majolike u krinolinama. Svećnjaci su pušteni s visokih tavanica, oko njihove svetlosti zdovi su zastri intarziranim oplatama i kožnom tapetom, a satovi koji sviraju postavljeni su tako da je izgledaljao da se dovikuju iz odaje u odaju. Dvorana miliona bila je obložena minijaturnama perzijskih rukopisa iz XIV. i XV. veka, a mala i velika dvorana ogledala nosila je svetiljke s kojih su se sveće, poput borove šume na šiljatom ostrvu, dizale ka vrhu ploveći na praznini. Njihova svetlost oticala je kroz bezbriog ogledala u mrač. Pred dvorom, na dva kvadratna kilometara, bio je podignut park oko mesta koje se zvalo Lepi bunar, sa Neptunovom fontanom i nizom kipova skrivenih u zelenilo. Na brežuljku više parka postavljen je vidikovac s kolonadom sagrađenom 1775., prema nacrtima F. von Hohenberga, a u dnu zelenila, uz dvorac, sagrađena je prostorna konjušnica gde se čuvaju kočije i saonice vlasnika.

Nad svim tim sada je lebdela izmaglica s Dunava, a čovek koji se našao u dugom kaputu rasečenih skuta, sa skupocenom dugmadi po zarukavljima, polako je sišao s terase u park. Šetao je dok nije shvatio da je zalutao u zelenilu kao u nekom laverintu. Popodne je odmicalo s oblacima i vodama, a on nije uspevao da se snađe, dok nije odjednom opazio na malom kamenom stubu znak vase. Polazeći od tog znaka, on je shvatio da park predstavlja, u stvari, veliku mapu godišnjih doba, laverint dvanaest meseci i njihovih mera i treba samo naći dan i mesec u kojem si trenutno, pa je lako izazi u pravcu koji ide ka završetku godine. On je, duduše, znao koja je bila godina (kada je zaspao teklje je 1914), ali nije imao pojma koji je dan i mesec bio. Taman je seo da predahne na klupu, kada se iz daljine čuo ženski glas kako doživa muško ime. To ime glasilo je Ferdinand, i čovek je shvatio da pripada njemu. Utom se na stazi pojavila žena u dugoj, beloj haljini, sa suncobranom od čipke, šiljatim kao njene potpetice. Prialzila je hitrim korakom i on je opazio da ima visoke, visoke grudi i dve punde na ušima poput smotanih zmija. Ustao joj je u susret, posluživši se staklom na zlatnoj dršci, koje je prineo očima:

— Sofija! — užviknuo je radosno, začudivši se u sebi otkuda zna to ime. Ispustio je staklo, u želji da je zagrli, i ono je ostalo da visi o svilenoj vrpcu, ali je Sofija imala nešto da mu kaže.

— Moj dragi prinče — govorila je mlada žena — otkad vas tražim! Zakanšćemo. Do Sarajeva ima 28 časova vožnje! ...

Ostatak priče pripada istoriji i može se pročitati u svakom udžbeniku. Zna se kako su predstavnici »Mlade Bosne«, oslobođilačkog pokreta jedne okupirane balkanske zemlje — na Vidovdan 28. juna 1914 — ubili austrougarskog prestolonaslednika i njegovu suprugu, nadvojvodu Ferdinanda i Sofiju, u Sarajevu prilikom završnih svećanstvenosti, posle manevra austrijskih trupa, kojima je princ prisustvovao u svojstvu vrhovnog inspektora oružanih snaga Austro-ugarske monarhije u Bosni. Zna se da je posle toga ubistva usledio rat između njegove države i Kraljevine Srbije, što je potom doveo do prvog svetskog rata (1914–1918) ...

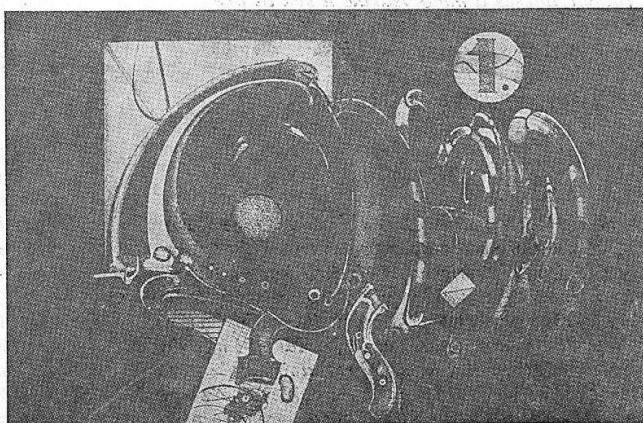
Sedeli smo nemili u bašti Ivine restoracije i niko nije do dirivao svoje piće.

— Kakva priča — dodaо je neko, ne misleći šta govor. — Kao da ju je napisao Andrić... A onda smo se svi sledili, shvativši šta je izvalio naš sagovornik. Jer, onaj veliki i strastni priovedač Andrić, dobitnik Nobelove nagrade, bio je tvorac i ove priče, ali ne perom, nego u svojstvu učesnika u pokretu »Mlade Bosne«, koja je atentat izvršila.

Pogledali smo se i razišli, a na stolu su ostale čaše s nedopijenim pićem. Po tim časama se sve do dva posle ponoći, kada je Ivo raspremio sto, moglo poznati gde je ko od nas sedeо.

LIPOV ČAJ

Pored zemunskog mosta koji se nekada zvao »most riba«, iz razloga koji su zaboravljeni, jer ime mosta živi duže od njega samog, postoje u Beogradu stepenice koje kalemeđanskom padinom silaze ka Savi. Tu se ne može igrati školice i deca umešto toga igraju jednu drugu, čudnu igru, izdevajući svakom stepeniku ime. Ta imena devojčice ispisuju kredom svaki put ponovo na pročeljima basamaka, ona se mogu pročitati i daju jedan smisao vašoj štanjni ako se penjete, a drugi ako silazite ka vodi. Na tim stepenicama sagradene su kuće, a nad jednom o tih kuća stoji kao kula kratak, ogroman dimnjak, jedini dimnjak u gradu koji ima prozore. Pod tim dimnjakom teško prisutna škripi kapija. Iza nje je hodnik, uzan toliko da ga svaka od bezbrojnih vrata u njemu, ako se otvore, zatvara. Prođe se pored tuceta prozora koji svetle noću u neosvetljeni hodnik, i tek na kraju, ako se podigne glava, opaze se zvezde i shvati

miroslav arsić: kaciga V, akvatinta

da čovek nije u hodniku, nego u dvorištu koje se zavuklo usko i duboko pod Kosančićev venac, gde se ulična kaldrma na ovoj padini suočjava s krovovima kuća. Dole su opet, duž pruge, krčme usečene u kalemeđanski breg, u koje se ide na doručak, tako da se iz tramvaja sedmice može zaviriti gostima u tanjire, a čaše drhte i viljuške sviraju kad god šine pritisne vozilo. Po samome dimu iz ovih krčmi, koji puni sebe nad njima, ja sam nepogrešivo razaznavao šta se gde gotovi i birao kuda ću sići da jedem.

Naiime, u vreme kada sam još pazio kojom će nogom ulaziti u sobu, stanovao sam kraće vreme u jednoj od tih kuća kraj dimnjaka na stepeništu. Stanovao i zaboravio da sam tamо stanovao, i jedino što mi je ostalo kao uspomena izgleda ovako.

Bio je onaj deo oktobra koji je u znaku vase, bila je noć i ja sam, kao obično, otvorio prozor, pogledao vodu pod sobom, izdevao jedno vreme imena talasima na Savu, da bih lakše zaspao, i legao u krevet. Probudio me je svež vazduh i zima pod kosom. Ustao sam s namerom da zatvorim prozor, ali kada sam htio da nazujem papuče, došlo je do male zbrke. Umesto dve, pod mojim krevetom stajale su tri papuče. Bile su lepo poravunate, kako sam ih obično ostavljaо, iste, crne boje, prošavene unakrst, samo umesto dve, bilo ih je tri, kao da se jedna od njih okotila. U nedoumici koju da nazujem, spustio sam levu nogu na levu, a desnu na desnu papuču. Čim sam dodirnuo onu desnu, krevet se pokrenuo s mesta. Hteo sam da ustamem, ali sam tako pritisnuo papuču još više i ona, kao da daje gas krevetu, poterala ga je ka prozoru. Ja sam u očajanju poceo da postupam kao da sam u kolima. Izuo sam desnu i potražio nogod srednju papuču, u poslednjem pokušaju da kočim. Ali, u brzini, umesto da je nagazim, gurnuo sam tu papuču još dublje pod krevet i tako ostao bez kočnice. Krevet je nezadrživo izleteo na ulicu, sjurio se niz stepenice, skrenuo ka Kalemeđanu i ja sam se, odjednom, našao na širokom kružnom putu koji vodi kroz Karadorđevu ulicu, srećom u to doba, pred zorom, praznu.

Jurio sam bez nade da će ukočiti, u užasnom strahu, srce mi je udaralo u ledja kao šakom o tarabu, ali krevet je na četiri točkičia klizio besumnio i nisam mogao da ne opazim i ne čujem ono što se na mesečini i u toj tišini moglo čuti i videti s obe strane druma.

Najpre sam na obali reke video nekoliko ulana kako poje konje i pletu kike jedan drugom pred pokret jedinice. Zahvaljujući struci kojom sam se već tada bavio, a kojom se bavim i sada, prepoznao sam na njima, u magnovenju, uniforme s kraja XVIII veka. U dnu Pariske ulice, tamo gde one silazi na reku, moj krevet je zašao u gomilu sveta koji se tiskao u noći pored jedne velike zgrade i ja sam leteo u suludju nadu da će onako, u košulji, ostati neopažen i promaći nekuda. Stideći se, povlačio sam košulju naniže, ali nisam mogao ništa zakloniti. Ljudi su išli s upaljenim svećama zadentim u troroge šešire, a žene su nosile na štapovima fenjere. Odred vojnika u crvenim čizmama, koje su bile posuvraćene ispod kolena i pune kobasicu, nosio je baklje. Odjednom, dvokrilne vratnice na ulazu u palatu otvorile su se i vojnici su stali, dovklinu okupljenom svetu da pogasi sveštice i potom umarširali u zgradu.

— Gasite! Gasite! — vikali su užurbano opukljeni ljudi, pljujući jedni drugima na sveće po šeširima, i pomažući ženama da svoje fenjere sakriju pod kecje. Tada se odjednom prolomilo gromoglasno klicanje i na palati se osvetlio prvi prozor u prizemlju. Odred s bakljama očigledno je zastao unutra, iza tog prozora, i na staklu se pojavio naslikan oblik visoke, nage i lepe žene. Ona je držala dojku jednom rukom i cedula mleko na vrh duge pletenice koju joj je pružio neko nevidljiv iz odaje iza nje. Lepotica je stajala na slovima koja su bola njene gole tabane i iz njih je tekla krv kod I, A i H, a ta slova su saopštavala ono što ona hoće da kaže, okretnuta ka sledećem prozoru koji je bio još u mraku. Vojnici su se unutra iza stakli pomerili, osvetlio se sledeći prizor i rulja je s usklikom potrčala nekoliko koračaja dalje. Muškarci su počeli da stiskaju u pomrčini žene, zavlačeći ruke kroz derdane od beloga luka. Nova, crnokosa lepotica pojavila se na staklu. Njena kika bila je natopljena mlekom prethodne žene, ostavljene u tami, i ova u nju je pružala onako tešku od napitka, nekome ko je stajao nevidljiv u sobi iza zida. Tada su vojnici osvetili treći prozor i gomila je zaurljala gaseći po slivnicima i posrćući, tako da su ljudima ispadale ruke iz nedara ženskinja, a žene su se oslanjale ad ne bi pale na krvake svojih pratilaca, kao na neke drške. Secikese su prekinule za časak posao, kada se u prozoru ukazao nag muškarac, veći od prirodnog rasta, trbuha odraslja rđom dlakom, u kojoj se jasno videla zvezdasta čela pod pupkom. On je s beskrnjim uživanjem sisao mleko iz lepotice koju mu je dodata iza prozorskog rama lepotice s prethodnog okna i bio je náslikan kao da hoda po talasima od slova. Ta slova u obliku talasa označavala su njegove reči:

— Tako je u životu, a i kasnije...

Oko njegove sablje s neobično dubokim žljebom bila je namotana ženska kosa, a glava te kose ostajala je iza zida još uvek nevidljiva i nečujna u svom budućem vapaju. Unutra, u dvorani, čula se komanda i korak vojnika koji su polazili ka sledećem prozoru, kada je moj krevet zamakao za ugao zgrade i izgubio se u tami na svom putu.

Ali, ja nisam morao da razaberem šta kliče gomila iza mene da bih saznao ko je bio naslikan na sledećem oknu. Ja sam to znao, kao što sam znao da je običaj »prozračnica«, pozorišta

sa svetiljkama u prozorima, već od kraja XVIII veka, a možda i ranije, uveden prilikom svečanosti ustoličenja crkvenih i vojnih dostoјanstvenika, pa se takav održao i kasnije.

Leteo sam pored niza šajki ukotvjenih na Dunavu, iza Kule nebojše, i poznao flotili graničarskih jedinica iz vremena pre 1740. godine, kada je austro-turska granica još bila na vodi. Šajkaši su držali vesla u Dunavu i tih pevali, javljajući se tako svojim porodicama naseljenim po pribrežju reke. Melodiju sam slušao prvi put, ali reči sam prepoznavao odmah. Bila je to pesma *Falila se faljena devojka*, koju je jedan Nemac zabeležio oko 1720. godine ovde, u Podunavlju, slušajući srpske vojнике kako pevaju. Sada je ta pesma ovde, u šajkaškoj verziji, imala jedan stih više, koji je nedostajao u iskvarenom nemačkom zapisu iz Erlangena, publikovanom u Gezemanovoj redakciji.

Tako sam shvatio u kom smeru se kretao moj put. On se kretao u prošlost. Kada se pesma počela gubiti, sa užasom sam shvatio da drum postaje sve gori i gori, što je ovo udaljavanje u prošlost kroz moju struku išlo dalje. Uostalom, bilo je za očekivanje da su putevi, što se dalje odmiče od našeg vremena unazad, bivali sve gori i gori. Tada su prvi put zamirisale lipe. Mirisale su još izdaleka, ali prodorno, i s njihovim mirisom do mene je dopro odlomak jednog razgovora.

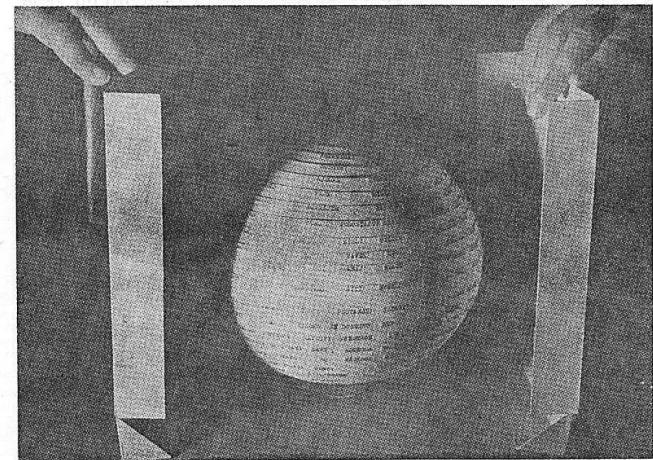
— *Premettez que Je vous dise cette petite particularité!* »Dozvolite da vam ukažem na ovu malu pojedinost« — gororio je nepoznati Francuz iz mrača — dobio sam šest velikih štuka ulovljenih u mom prisustvu u Dunavu pod Beogradom, za četiri sua. Najmanja od njih bila je duga tri stope između oka i repa i vredela bi u Parizu dva talira. Sarani koje smo juče pojeli, i za koja se zna da su dugoveki, ovde su iz vremena Luja X i u njihovoj utrobi smo našli novac koji nije u opticaju još od 1315. godine. Ja ovde trošim na dva konja, sluga i mene, deset sua dnevno. Naši prinčevi spavaju i čame, a ako se katkad probude, to je da bi se borili oko jednog jutra zemlje ili kakvog prolaza kroz neku dolinicu, ne znajući da ove izobilne zemlje, plodne, bogate i prostrane, mogu zadovoljiti njihovo častoljublje, dati im svima bogat ideo i doneti im stvarne titule kojima bi se morali ponositi...«

Te reči ja sam odmah prepoznao i sećao sam se da su zabeležene u Beogradu 26. januara 1624. godine, da ih je zabeležio Luj Žeđeon, francuski konzul u Alpeu na svom propovedanju, i da je njegov izveštaj publikovan.

Iza njegovih rečenica i iza te godine, međutim, nastajalo je razdoblje kojim se više u struci nisam bavio, nastajala je potpuna pomrčina i ja se više nisam kretao sa sigurnošću kao dotle. I, što je bilo najgore, takva ista pomrčina nastajala je sada i na mom putu; nisam više znao da li vozim po drumu ili ne, put je postao veoma rđav, gotovo oranica, i jedino je svuda oko mene mirisala lipa i po tom mirisu sam shvatio da sam ušao u šumu, da će ranije ili kasnije u mraku naleteti na neko drvo i da je nesreća neminovna. Miris je bivao sve gušći, kada sam zakačio za nešto, poleteo kroz vazduh, ronio jedno vreme kroz zemlju i usta punih trave udario glavom u lipovo stablo. Glava je prsala, i s drveta je poletela na mene gomila lipovog cveta, i po tom cveću razlio se na sve strane, kao vrela kafa, moj bol. Probudio sam se u svojoj sobi nad stepeñistem, s knjigom preko očiju, kao pod malim šatorom, pokriven do guša, jer je prozor ostao otvoren. Moje srce udaralo je negde u jastuku.

Presrećan što nisam mrtav, što je sve samo varka iz sna, što smrti u snovima ne traju dugo i što nigde nema onog fatalnog lipovog stabla, ustao sam iz kreveta i pošao kroz mali otvoreni hodnik da mokrim.

Ali tamo, iz mene je procurio čist lipov čaj.

vladan radovanović: kugla, plastična masa

nepotrebitno pitanje

jagoda zamoda

RIJEĆJU

Najprije razamijeniše pokolu riječ, uzvratiše istom mjerom pokojem samopouzdanom pogledu, nazdarviše si kako je već to običaj, pronađoše niz dodirnih točaka i progledaše zajedničkim interesom; budućnost im je bila nadohvat aparata, sreća zamirisala iz druge ulice kao prepržen krumpir, a vrijeme im prepustilo doprinoseće općoj stvari sve svoje poslove. Krenuli su u dan čeličnim korakom i stisnutih pesnica. A od svijeta ni kamen na kamenu.

NEPOTREBNO PITANJE

Njega nisu zanimala takva pitanja, čemu ga budit, čemu ga buniti, još je bio u punoj snazi i kako valja, micao je prstima lijevo — desno, žonglirao pred zadivljenim gledalištem kad god bi mu se prohtjelo malo dobrote, bio je to dobroćudan div, rijetka zvijerka, sposobna mješina, dragi bedak, svakodnevno se nenametljivo unosi u naše misli i nije mu trebalo dva puta reći da ode, on se sam povukao i podmirio sve svoje račune, sklupčao prnje, utruuo sobno svjetlo, pažljivo prihvatio vrata i otišao do onih s kojima je također mogao biti jedan pristajan svijet, kakvih je danas malo.

HAJDE

Sjedni i nasloni se na stablo čija krošnja dodiruje oblak. Možda nisi najpodobniji za ulazak u ove riječi, no one će se već znati izvući i znati iskupiti uvježbanom rukom. Prezalogajiš li štogod, upoznaš li se sa zverinjem, unesči li malo vadrine u svu tu prirodnu ravnotezu koja te tako samouvjereni sravnjuje sa sjenom ispod oblaka i potrudиш li se da bude i po twojoj volji — svjet više neće samovati kao među četiri zida.

OH

Sve što mu dopalo ruku, sve. Sve što je odgovaralo pogledu, uzvačalo osjet, prepostavljalo odnos, sve. Tužio se. Pobjegao bi da ima kamo, otperjao da ima čime, raskinuo sa svime što ga veže. Jadao se. Da iskrči proteklost da zatvori slavinu budućnosti, da vreme zapuši usta? Kukao je. Kako bi bilo da pokvari lift, zatvori kiosk, skrati upisni rok, proglaši razlaz?! Rido je. A da poklekne, da uzmakne, da porekne, da utekne? Ta neće valjda upravo on biti ta budala koja će čitav svijet na svojim leđima iznijeti do kraja života!